

Terapiat etulinjaan

Ohjattu omahoito

Tuloksia Terapiat etulinjaan –toimintamallin kouluttamien ammattilaisten hoidoista (N=2367)

8/2024

Terapiat etulinjaan

Mitä on ohjattu omahoito ja
mihin se perustuu?

Ohjattu omahoito on kognitiivis-behavioraalisen terapiaviitekehyksen hoito

- Ohjattu omahoito (=guided self-help) on tyypillisesti 1-3 käyntikerran psykososiaalinen hoito.
- Ohjatussa omahoidossa asiakas työskentelee osittain itsenäisesti omahoito-ohjelmissa, jotka perustuvat tyypillisimmin kognitiivis-behavioraaliseen (CBT) terapiaviitekehykseen.
- Työskentelyn tukena on koulutettu ammattilainen. Yhteistyössä ammattilaisten kanssa toteutuvat monet terapeuttisen työskentelyn yleiset elementit ja CBT-työskentelyn ydinelementit:
  - Empatian osoittaminen
  - Tavoitteen asettaminen ja tapaamisten agendan asettaminen
  - Ongelmien priorisointi ja työskentelyn kohdentaminen
  - Työskentely harjoitusten parissa
  - Välitehtävät
  - Työskentelyn tuloksellisuuden seuranta
- Ohjatun omahoidon toteutuksessa löydetään aina tasapaino koulutetun protokollan toteutuksen ja yksilöllisen toteutuksen välillä (esim. tapaamisajan suhteen)
  - Tavoitteena on mahdollistaa kaikille yhdenvertainen hoito kunkin asiakkaan yksilöllinen tilanne huomioiden.

Ohjatus omahoidon pohja rakentuu kolmen lähtökohdan varaan

Ohjattu omahoito on todettu vaikuttavaksi

- Ohjatus omahoidon ja perinteisen kasvokkaisen terapian välillä ei ole havaittu olevan ero ahdistuksen ja masennuksen hoidossa: terapian jälkeen, 1 vuoden seurannassa tai keskeytysasteessa (Cuijpers ym., 2010)
- Omahoitotyöskentelyllä voi olla myös ennaltaehkäisevä vaikutus (Corpas ym., 2022)

Ohjattu omahoito tukee asiakkaan lisäksi palvelujärjestelmän toimintaa

- Ohjattu omahoito mahdollistaa, että hoito pystytään aloittamaan nopeasti, mikä on avainasemassa hoidon vaikuttavuuden kannalta (Clark ym., 2018)
- Ohjattu omahoito on vakiintunut keskeiseksi palveluiden osaksi muualla maailmassa osana porrastettua hoitoa (esim. *NHS Talking Therapies*)

Digituetut hoidot ovat hyvää hoitoa

- Digi- ja internet-avustettuja on viimeisen kahden vuosikymmenen aikana tutkittu hyvin paljon.
- On mahdollista, että meillä on joidenkin ongelmien kohdalla enemmän empiiristä näyttöä digiavustetuista hoidoista kuin perinteisestä kasvokkaisesta terapiasta (Andersson ym., 2021)
- Digiavustettuihin ohjattuun omahoitoon ei ole yhdistetty eroa haitta-asteessa muuhun psykoterapeuttiseen hoitoon verrattuna (Ebert ym., 2016)

Ohjattu omahoito ja ohjatun omahoidon kaltaiset hoitomuodot eri oireiden ja ongelmien hoidossa

Ohjattua omahoitoa on tutkittu eniten masennus- ja ahdistusoireiden hoidossa

- 155 tutkimusta sisältävässä verkostometatutkimuksessa tultiin siihen tulokseen, että akuuttien masennusoireiden hoidossa ohjatun omahoidon interventiot ovat verrattavissa yksilö- tai ryhmämuotoisesti ja puhelimitse toteutettuun hoitoon (Cuijpers ym., 2019).
- Ahdistusoireiden osalta meta-analyysi, joka kattoi 19 rutiinihoitoympäristössä tehtyä tutkimusta, osoitti, että internet-pohjainen ohjattu CBT saavutti suuren vaikutuskoon oireiden vähentämisessä ja koettiin erittäin hyväksyttävänä hoitomuotona. Keskimääräinen ammattilaisen antaman ohjauksen aika per potilas oli 133 minuuttia (Etzelmüller ym., 2020).

Mutta jonkin verran myös muissa oireissa ja ongelmissa

- Yleistynyt ahdistuneisuushäiriö (k=12) (Powell ym., 2024)
- Paniikkihäiriö (k=74) (Papola ym., 2023)
- Pakko-oireinen häiriö (k=9) (Polak ym., 2024)
- PTSD (k=17) (Siddaway ym., 2022)
- Alkoholiliikakäyttö (k=16) (Riper ym., 2014)
- Syömishäiriöt (k=30) (Traviss-Turner ym., 2017)
- Unettomuus (k=61) (Gao ym., 2022)

k=meta-analyysissä analysoidujen yksittäisten tutkimusten määrä

Käytettävissä oleva aineisto ja sen vahvuudet ja heikkoudet

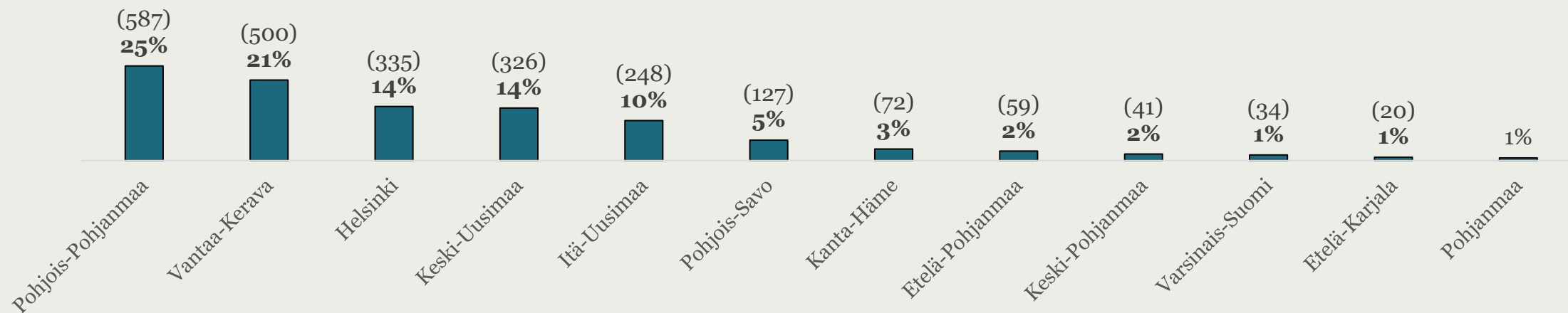
- Aineisto on kerätty hyvinvointialueilta, jotka keräävät tietoa ohjatusta omahoidosta rutiininomaisesti.
  - Ohjattuja omahoitoja toteuttavat ammattilaiset raportoivat tietoja toteutuneesta hoidosta jokaisen hoidon jälkeen.
- Kansallista koontia varten kerätty tieto kerättiin ja käsiteltiin anonyminä. Yksittäisiä hoitoa saaneita henkilöitä ei siis voida tunnistaa.
- **Aineiston vahvuudet:**
  - Aineiston on kerätty siellä missä hoitoja rutiinina toteutetaan, ja niiden asiakkaiden osalta, jotka palveluita tosielämässä käyttävät.
  - Eri hyvinvointialueet ovat keränneet samoja tietoja ja käyttäneet samoja mittareita.
- **Aineiston heikkoudet:**
  - Hoitoa saaneiden asiakkaiden ominaisuuksista ja taustoista ei tiedetä mitään (esim. ikä, koulutustausta jne.)
  - Ei ole toistaiseksi tietoa, kuinka suuren osan ohjatun omahoidon toteutuksesta alueellinen tiedonkeruu kattaa.

Terapiat etulinjaan

Ohjatun omahoidon tulokset osana
hyvinvointialueiden toimintaa

Aineistoa onnistuttiin keräämään usealta hyvinvointialueelta

n=2365

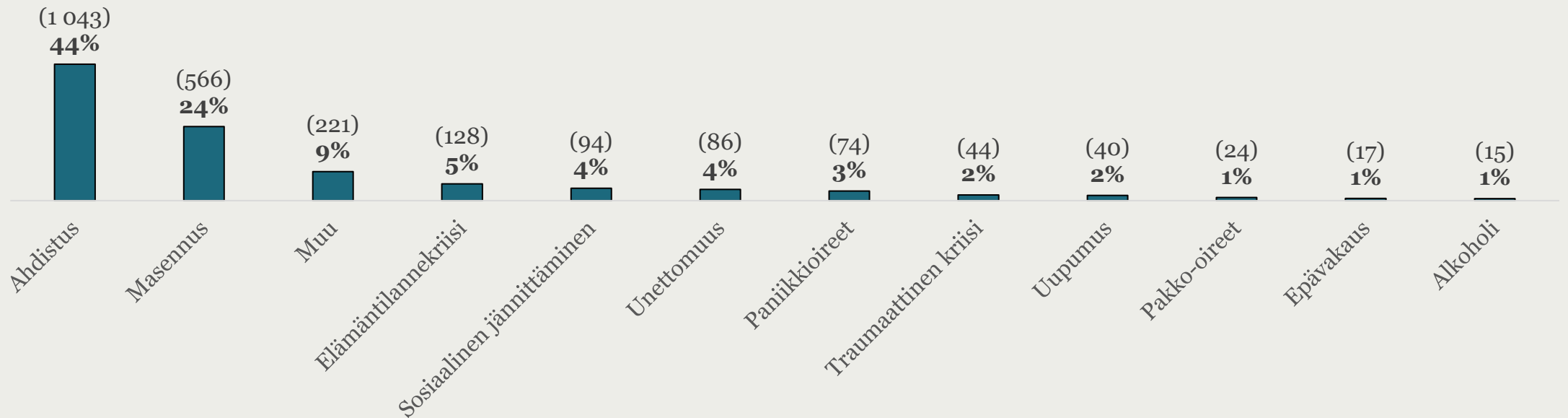

Terapiat
etulinjaan

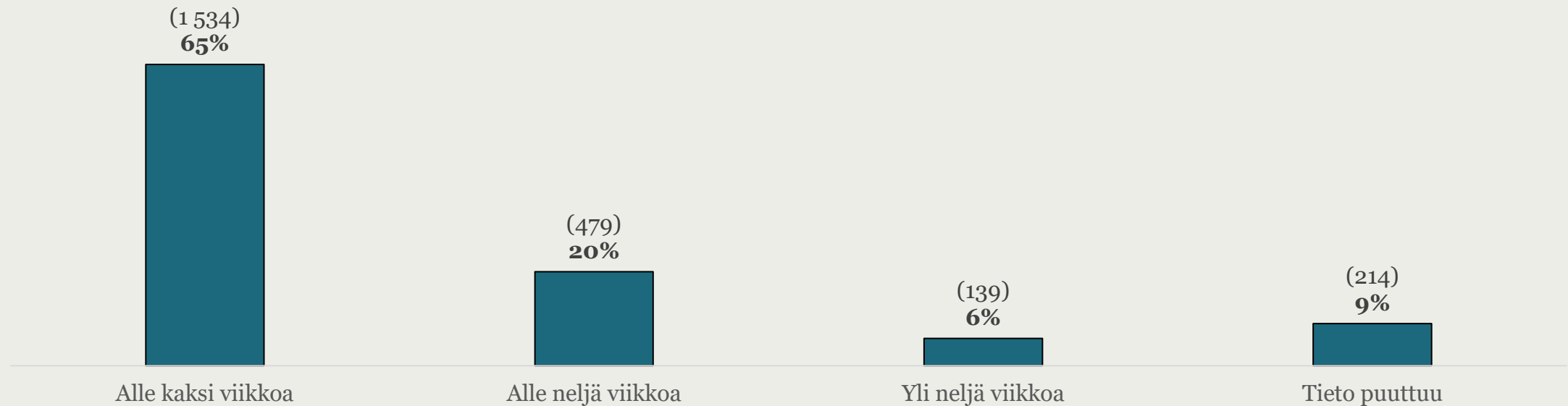
Ohjatun omahoidon kohdeoireiden jakauma

n=2365

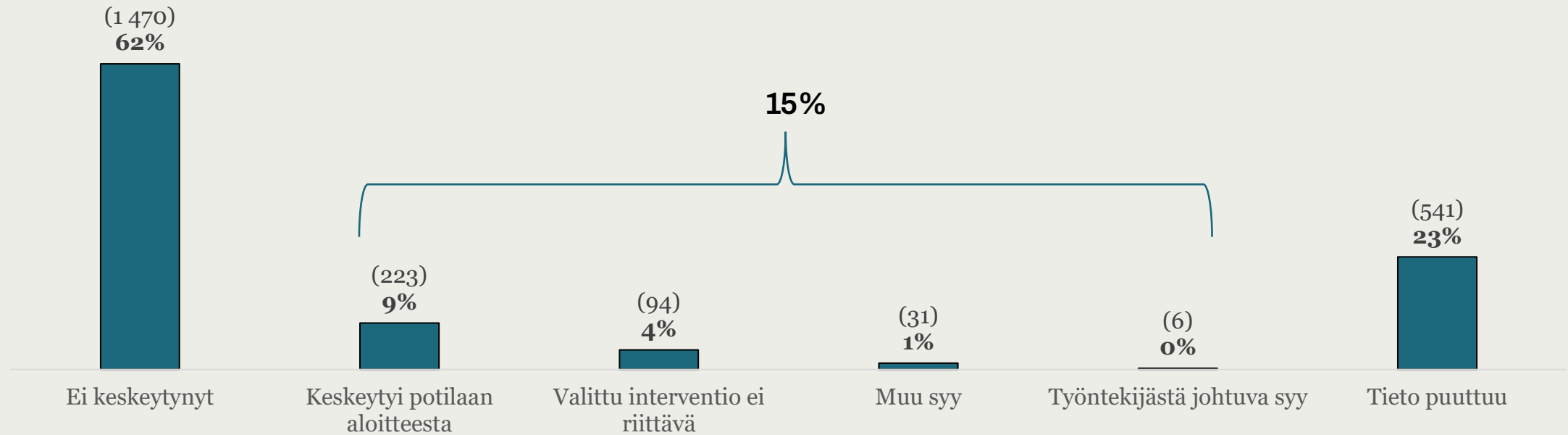
Odotusaika ohjattuun omahoitoon

n=2365

Ohjatun omahoidon keskeytyminen

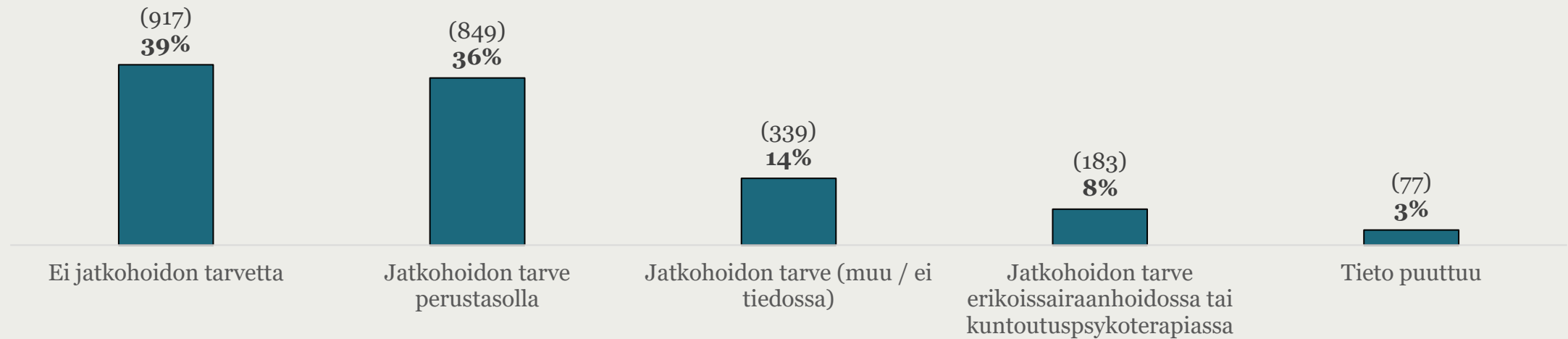
n=2365

Terapiat
etulinjaan

Jatkohoidon tarve ohjatun omahoidon jälkeen

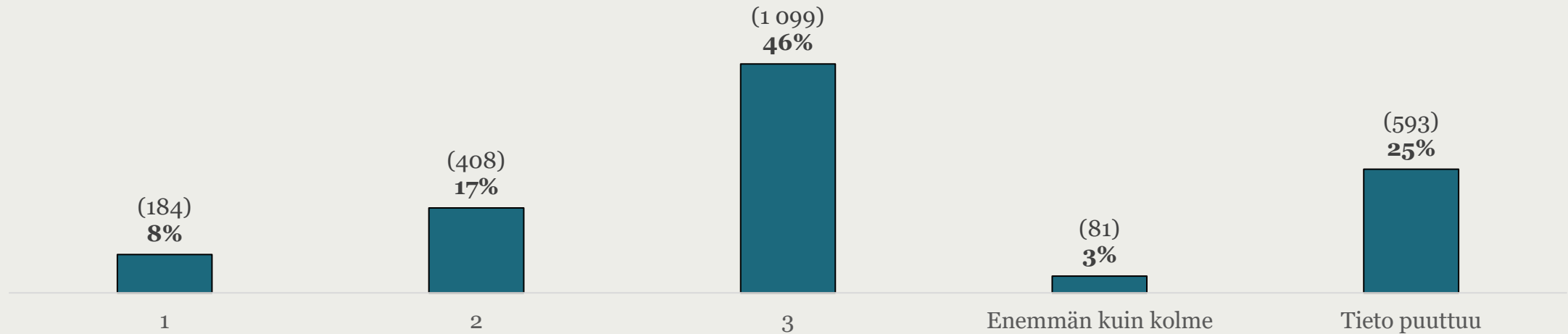
Kaikki kohdeoireet, n=2365

Terapiat
etulinjaan

Käyntien lukumäärä

Keskimäärin 2,5 käyntiä, n=2365

Terapiat
etulinjaan

Odotusaika ja keskeyttäneiden osuus

n=324

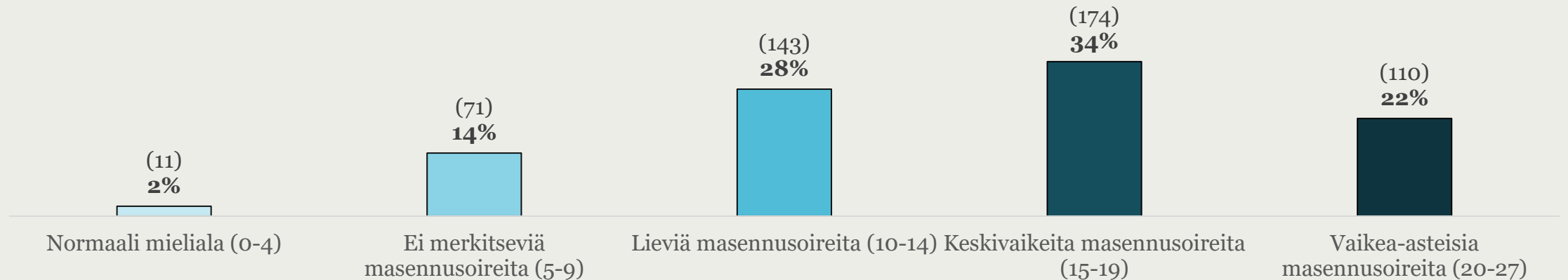
**Terapiat
etulinjaan**

Masennus kohdeoireena

N = 766

Masennusoireiden (PHQ-9) jakauma hoidon alkaessa

Masennus kohdeoireena, n=509

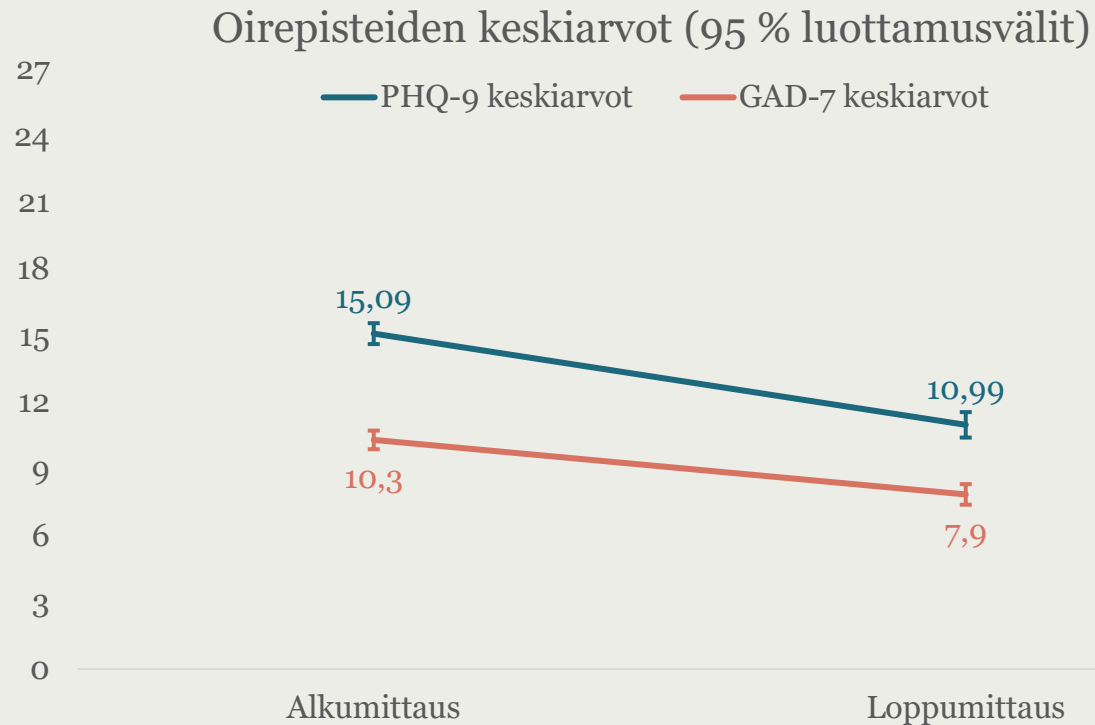

Muutos masennus- ja ahdistusoireissa ohjatun omahoidon aikana - masennus

PHQ-9 n=509 1. käynti, PHQ-9 n=425 loppukäynti

GAD-7 n=493 1. käynti, GAD-7 n=414 loppukäynti

PHQ-9	% (n)
Häiriötasoinen oireilu	84% (427)
Luotettava toipuminen*	25% (107)
Luotettava voinnin heikkeneminen	0% (1)

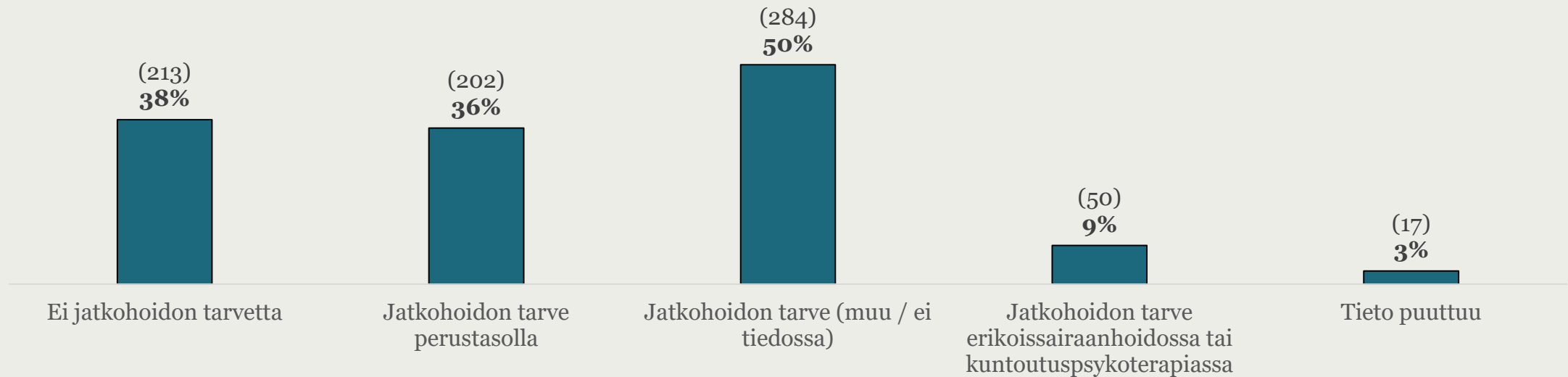
* Luotettava toipuminen: vähintään viiden (5) pisteen muutos (McMillan ym., 2010) ja siirtyminen häiriötasoisesta (≥ 10) oireilusta ei-häiriötasoiseen oireiluun

Keskimääräinen oirepistemuuotos PHQ-9 **-4,2** pistettä

Keskimääräinen oirepistemuuotos GAD-7 **-2,4** pistettä

Jatkohoidon tarve

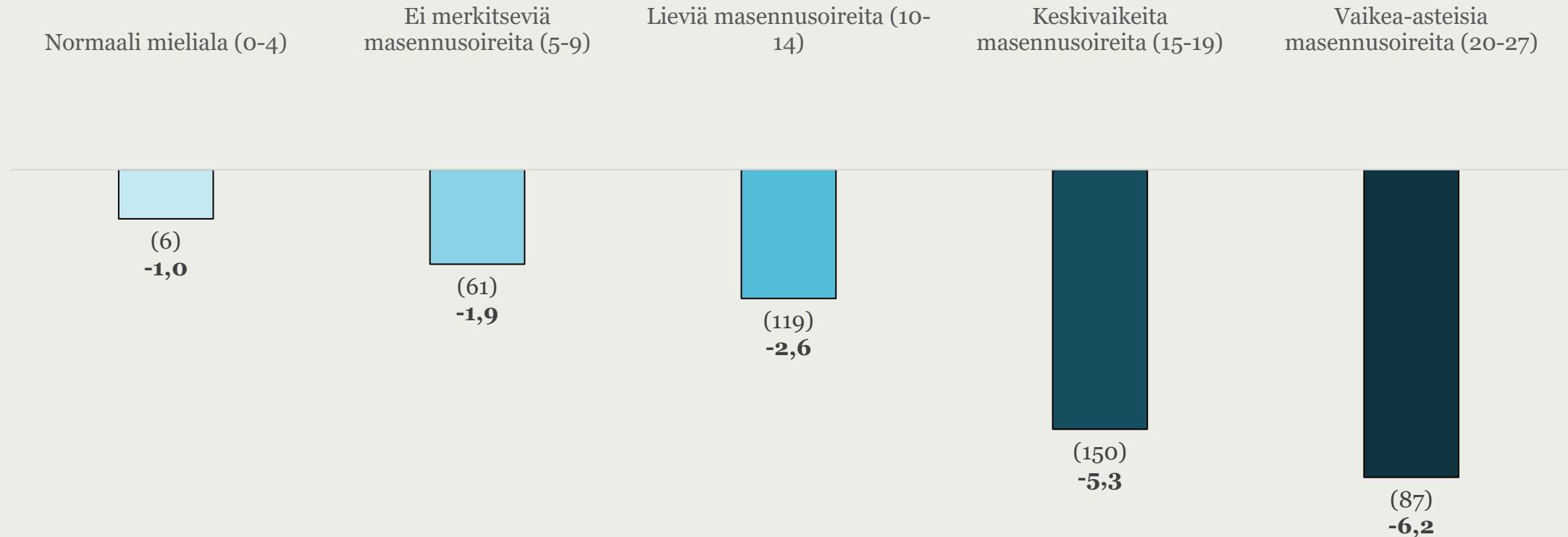
Masennus kohdeoireena, n=766

Terapiat
etulinjaan

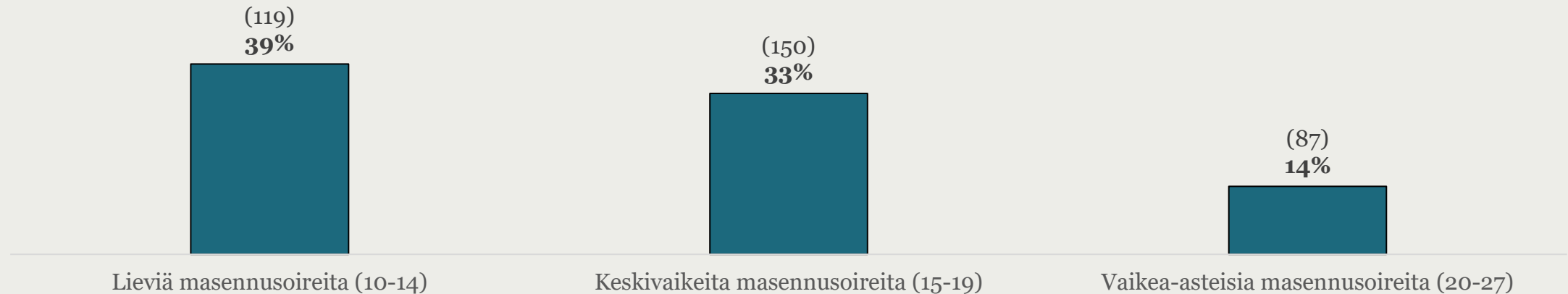
Oireiden vaikeusasteen yhteys PHQ-9 pistemuutokseen

Masennus kohdeoireena, n=423

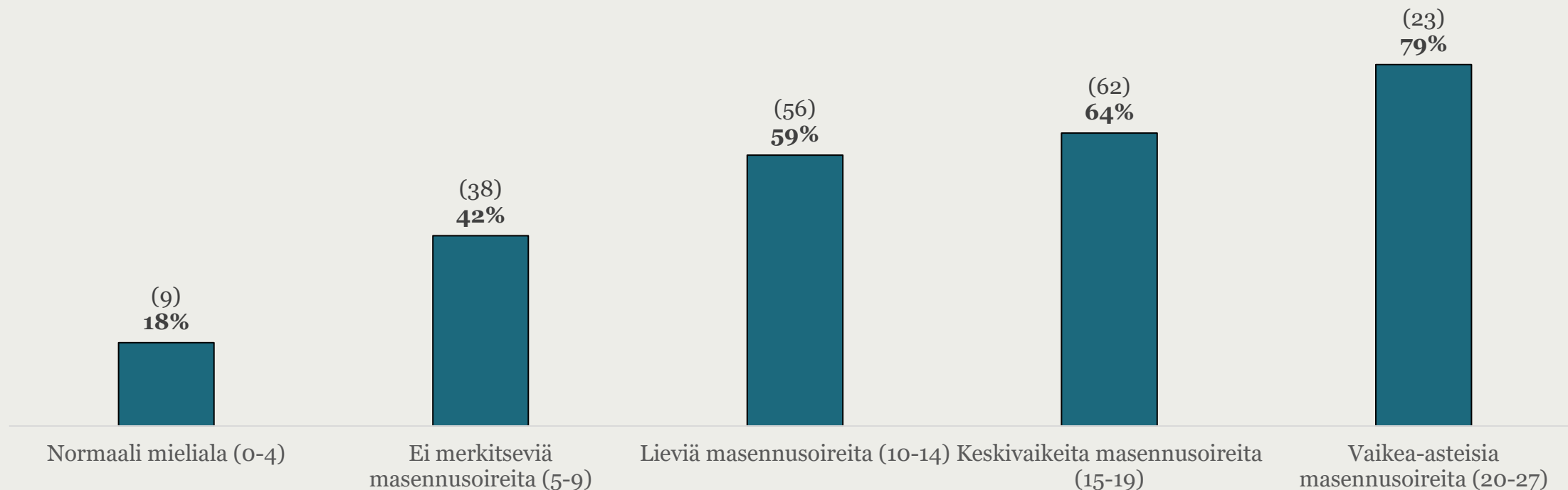
Masennusoireiden (PHQ-9) vaikeusasteen yhteys toipumiseen

Masennus kohdeoireena, n=356

Masennusoireiden (PHQ-9) vaikeusasteen yhteys jatkohoidon tarpeeseen

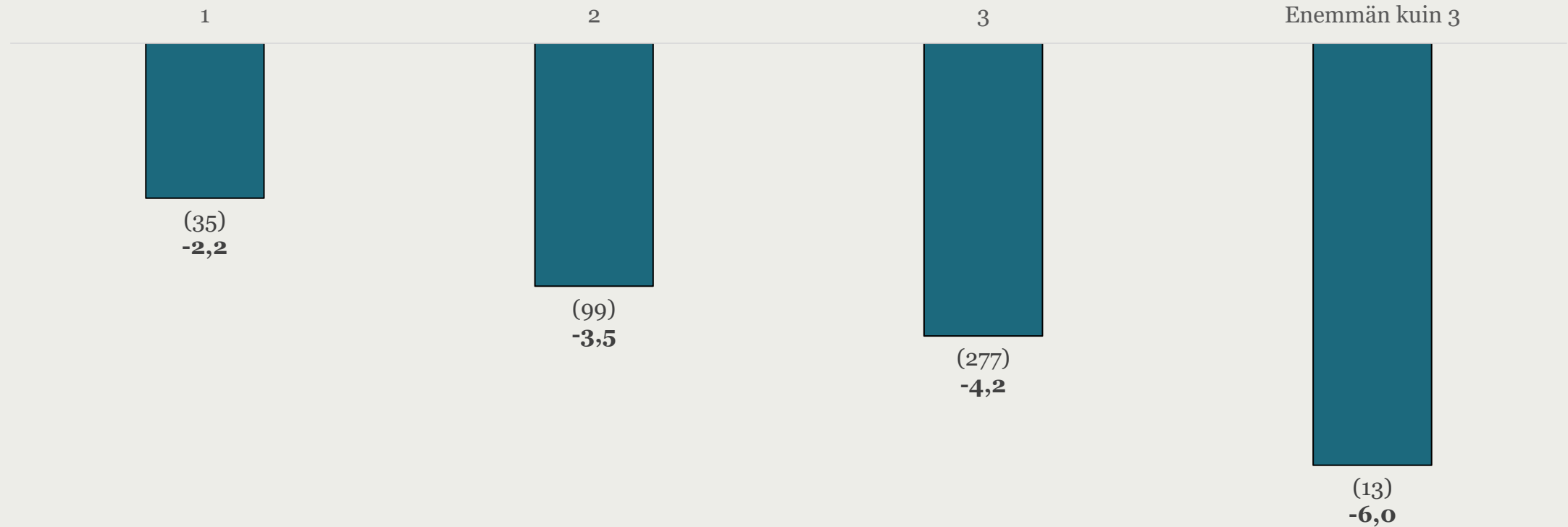
Masennus kohdeoireena, n=356

Terapiat
etulinjaan

Käyntien määrän yhteys masennusoireiden (PHQ-9) muutokseen

Masennus kohdeoireena, n=424

Odotusajan yhteys PHQ-9 pistemuutokseen

Masennus kohdeoireena, n=434

**Terapiat
etulinjaan**

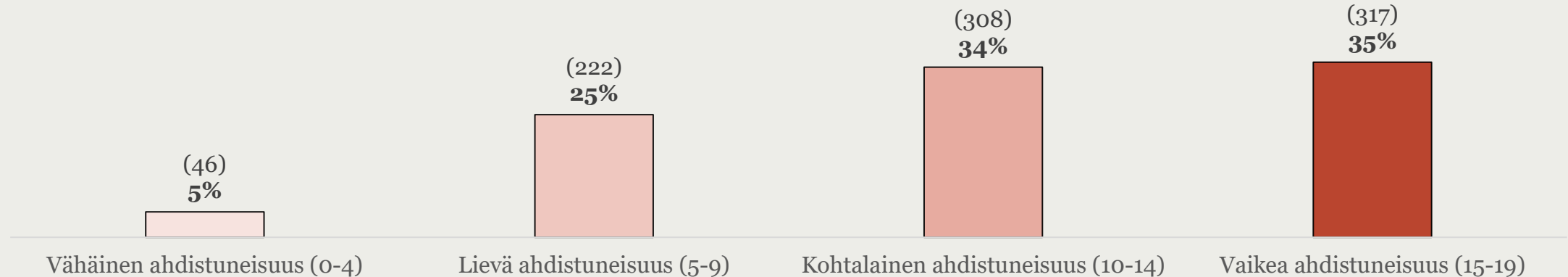
Ahdistus kohdeoireena

N=1043

Ahdistusoireiden (GAD-7) jakauma hoidon alkaessa

Kohdeoire ahdistus, n=893

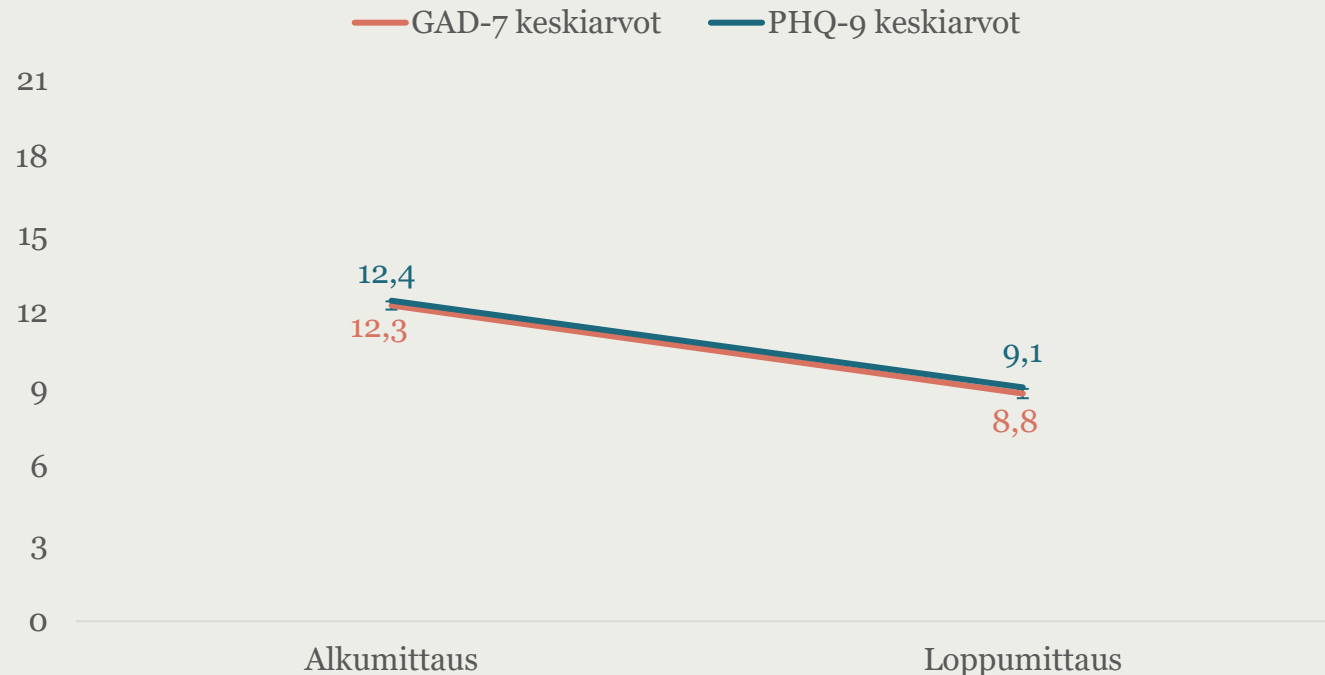
Muutos ahdistus- ja masennusoireissa ohjatun omahoidon aikana

Kohdeoire ahdistus

GAD-7 n=894 1. käynti, GAD-7 n=765 loppukäynti

PHQ-9 n=899 1. käynti, PHQ-9 n=765 loppukäynti

Oirepisteiden keskiarvot (95% luottamusvälit)

Terapiat
etulinjaan

GAD-7	% (n)
Häiriötasoinen oireilu	70% (626)
Luotettava toipuminen*	36% (225)
Luotettava voinnin heikkeneminen	2% (18)

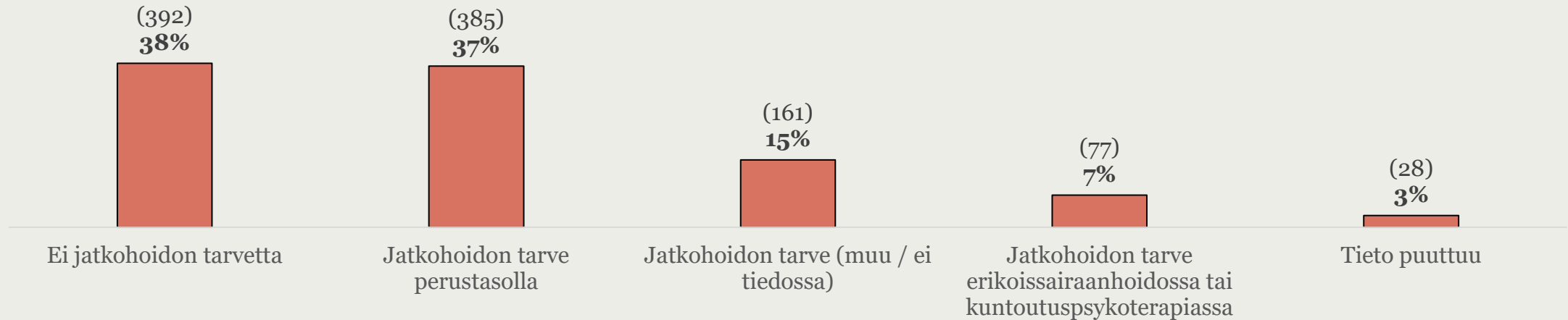
* Luotettava toipuminen: vähintään neljän (4) pisteen muutos (Toussaint ym., 2020) ja siirtyminen häiriötasoisesta (≥ 10) oireilusta ei-häiriötasoiseen oireiluun

Keskimääräinen oirepistemuuotos GAD-7 **-3,5** pistettä

Keskimääräinen oirepistemuuotos PHQ-9 **-3,4** pistettä

Jatkohoidon tarve

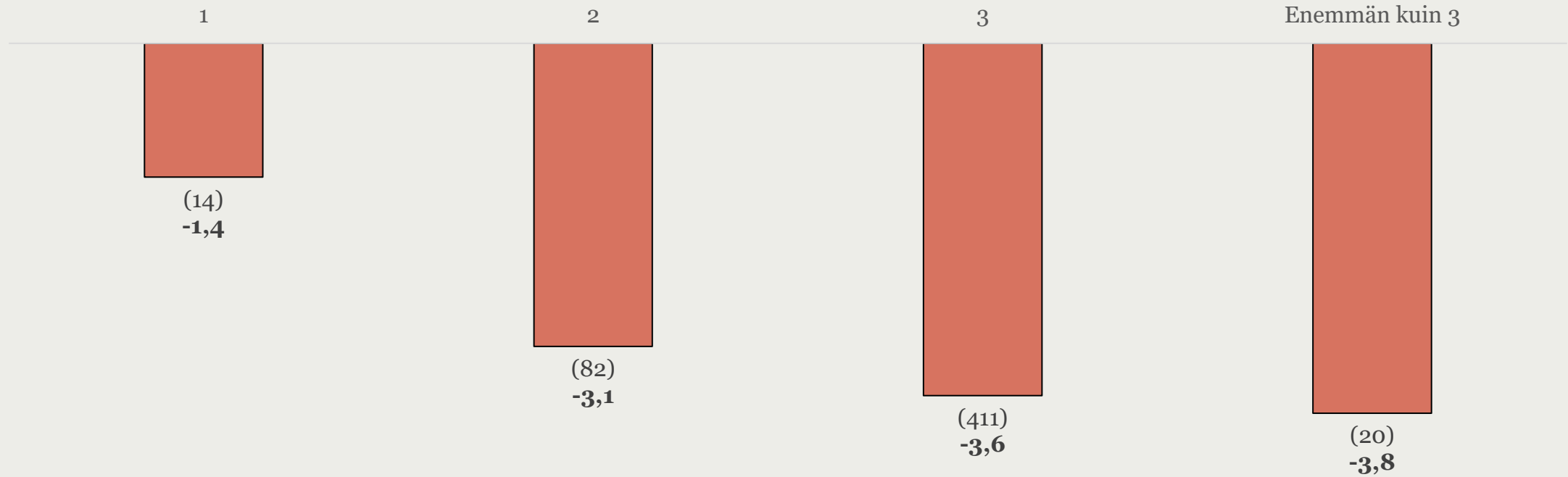
Ahdistus kohdeoireena, n=1043

Terapiat
etulinjaan

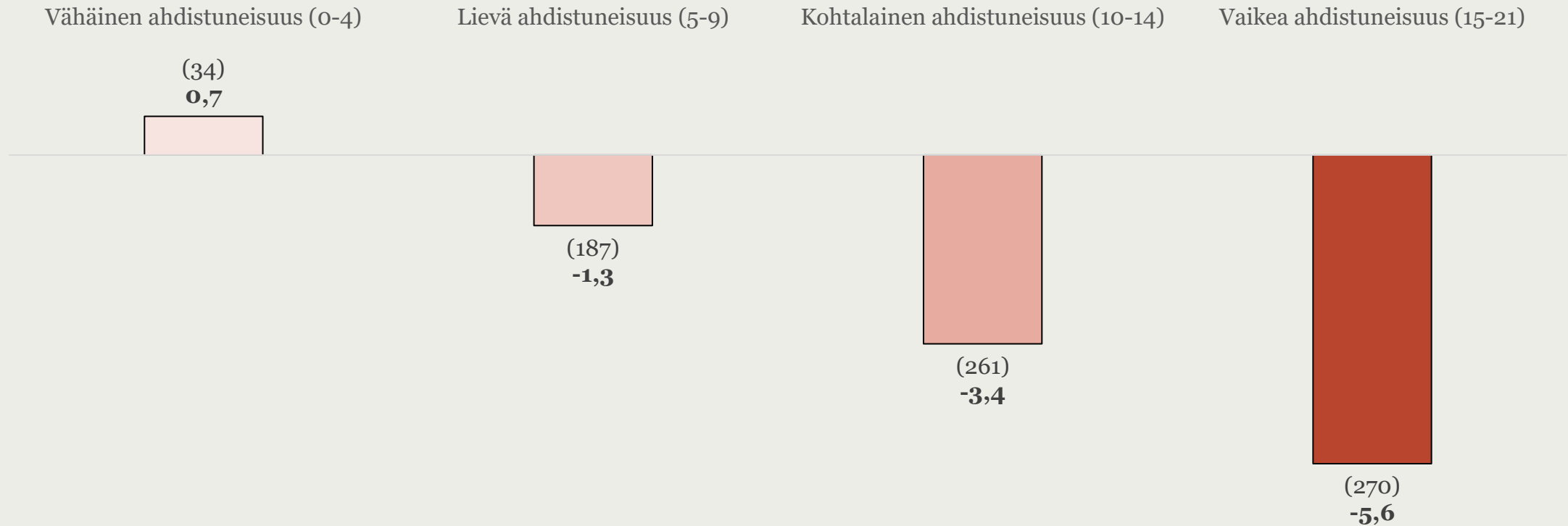
Käyntien määrän yhteys GAD-7 pistemuutokseen

Ahdistus kohdeoireena, n=527

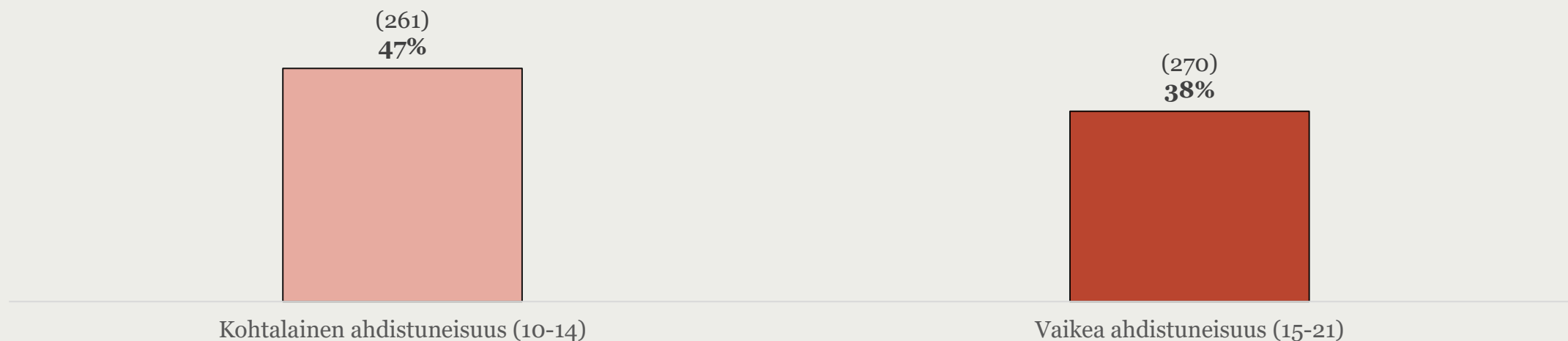
Oireiden vaikeusasteen yhteys GAD-7 pistemuutokseen

Ahdistus kohdeoireena, n=752

Oireiden vaikeusasteen yhteys toipumisasteeseen

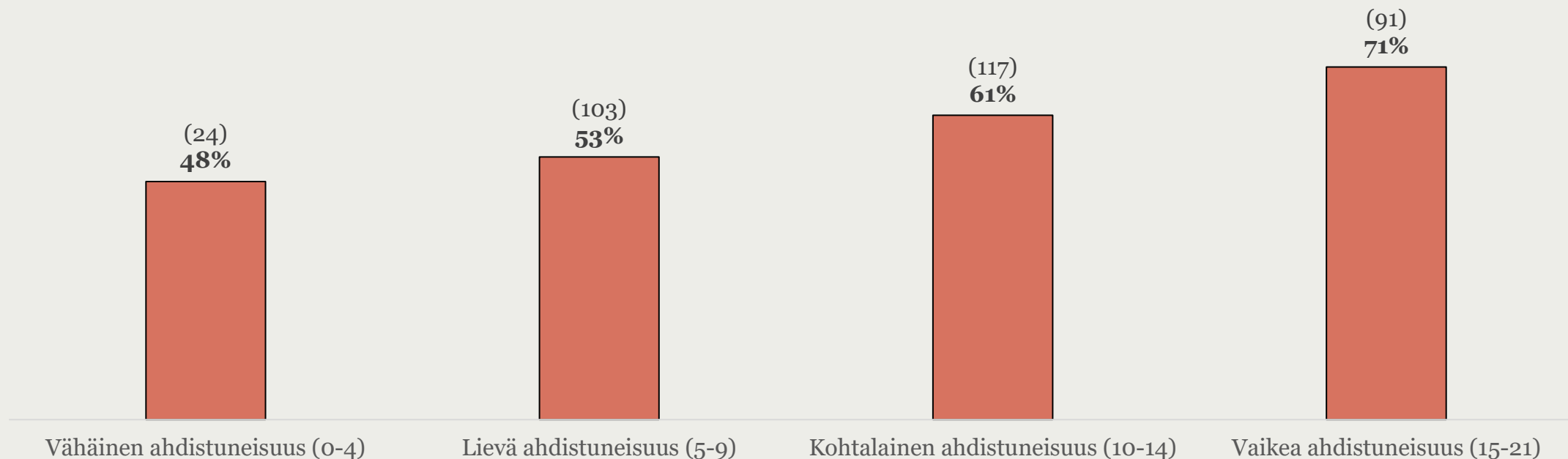
Ahdistus kohdeoireena, n=531

Terapiat
etulinjaan

Ahdistusoireiden (GAD-7) vaikeusasteen yhteys jatkohoidon tarpeeseen

Ahdistus kohdeoireena, n=335

Odotusajan yhteys GAD-7 pistemuutokseen

Ahdistus kohdeoireena, n=665

Terapiat etulinjaan

Mitä nämä tulokset meille
kertovat?

Tiivistelmä tuloksista

- Ohjattu omahoito on tyypillisesti nopeasti alkava psykososiaalinen hoito yleisten mielenterveyden oireiden ja ongelmien hoitoon.
  - 65 % aloittaa ohjatun omahoidon alle kahden viikon sisällä hoitoon ohjauksesta.
- Ohjattu omahoito kohdistetaan useimmiten ahdistus- tai masennusoireiden hoitoon. Ohjatun omahoidon aikana oireet vähenevät merkittävästi.
- Masennusoireet:
  - Lievällä tai keskivaikealla oirekuvalla hoidon aloittavista 41 % ja 36 % ei ole jatkohoidon tarvetta ohjatun omahoidon jälkeen.
- Ahdistusoireet:
  - Lievällä tai kohtalaisella oirekuvalla hoidon aloittavista 47 % ja 39 % ei ole jatkohoidon tarvetta ohjatun omahoidon jälkeen.

**Terapiat
etulinjaan**

Lähdeviitteet

Lähteet

- Andersson, G., & Berger, T. (2021). Internet approaches to psychotherapy: Empirical findings and future directions
- Clark, D. M., Canvin, L., Green, J., Layard, R., Pilling, S., & Janecka, M. (2018). Transparency about the outcomes of mental health services (IAPT approach): an analysis of public data. *The Lancet*, 391(10121), 679-686.
- Corpas, J., Gilbody, S., & McMillan, D. (2022). Cognitive, behavioural or cognitive-behavioural self-help interventions for subclinical depression in older adults: A systematic review and meta-analysis. *Journal of affective disorders*, 308, 384-390.
- Cuijpers, P., Donker, T., van Straten, A., Li, J., & Andersson, G. (2010). Is guided self-help as effective as face-to-face psychotherapy for depression and anxiety disorders? A systematic review and meta-analysis of comparative outcome studies. *Psychological medicine*, 40(12), 1943-1957.
- Cuijpers, P., Noma, H., Karyotaki, E., Cipriani, A., & Furukawa, T. A. (2019). Effectiveness and acceptability of cognitive behavior therapy delivery formats in adults with depression: a network meta-analysis. *JAMA psychiatry*, 76(7), 700-707.
- Ebert, D. D., Donkin, L., Andersson, G., Andrews, G., Berger, T., Carlbring, P., ... & Cuijpers, P. (2016). Does Internet-based guided-self-help for depression cause harm? An individual participant data meta-analysis on deterioration rates and its moderators in randomized controlled trials. *Psychological medicine*, 46(13), 2679-2693.
- Etzelmueller, A., Vis, C., Karyotaki, E., Baumeister, H., Titov, N., Berking, M., ... & Ebert, D. D. (2020). Effects of internet-based cognitive behavioral therapy in routine care for adults in treatment for depression and anxiety: systematic review and meta-analysis. *Journal of medical Internet research*, 22(8), e18100.
- Gao, Y., Ge, L., Liu, M., Niu, M., Chen, Y., Sun, Y., ... & Tian, J. (2022). Comparative efficacy and acceptability of cognitive behavioral therapy delivery formats for insomnia in adults: A systematic review and network meta-analysis. *Sleep Medicine Reviews*, 64, 101648.
- Powell, C. L., Chiu, C. Y., Sun, X., & So, S. H. W. (2024). A meta-analysis on the efficacy of low-intensity cognitive behavioural therapy for generalised anxiety disorder. *BMC psychiatry*, 24(1), 10.
- Polak, M., & Tanzer, N. K. (2024). Internet- Based Cognitive Behavioural Treatments for Obsessive–Compulsive Disorder: A Systematic Review and Meta- Analysis. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 31(3), e2989.
- Papola, D., Ostuzzi, G., Tedeschi, F., Gastaldon, C., Purgato, M., Del Giovane, C., ... & Barbui, C. (2023). CBT treatment delivery formats for panic disorder: a systematic review and network meta-analysis of randomised controlled trials. *Psychological medicine*, 53(3), 614-624.
- Riper, H., Blankers, M., Hadiwijaya, H., Cunningham, J., Clarke, S., Wiers, R., ... & Cuijpers, P. (2014). Effectiveness of guided and unguided low-intensity internet interventions for adult alcohol misuse: a meta-analysis. *PLoS one*, 9(6), e99912.
- Siddaway, A. P., Meiser-Stedman, R., Chester, V., Finn, J., Leary, C. O., Peck, D., & Loveridge, C. (2022). Trauma- focused guided self- help interventions for posttraumatic stress disorder: A meta- analysis of randomized controlled trials. *Depression and anxiety*, 39(10-11), 675-685.
- Traviss-Turner, G. D., West, R. M., & Hill, A. J. (2017). Guided self- help for eating disorders: A systematic review and metaregression. *European Eating Disorders Review*, 25(3), 148-164.